

Joan Ramis o la potència tràgica menorquina

Joan-Anton Benach

A la coberta de l'edició de *Lucrècia o Roma libre* del menorquí Joan Ramis i Ramis (Educaula-Col. Les Eines, juny 2012) hi ha la fotografia de l'escultura magnífica que Damià Campeny dedicà al cèlebre personatge femení. El marbre, imponent, es conserva al vestíbul principal de l'Acadèmia de Belles Arts de Barcelona i se'n va fer una còpia en bronze que es troba al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC). Lucrècia, asseguda, té el cap recolzat a l'espatlla esquerra, el braç caigut i, a terra, el punyal de la suïcida, una imatge colpidora de l'absoluta desolació. La veritat és que en veure actuar Queralt Albinyana, la *Lucrècia* de carn i ossos que intervé en l'obra de Ramis, representada a la Sala Leopoldo Fregoli de La Seca, es podia pensar en la peça espectacular de Campeny, atès que la caracterització i el vestuari del personatge teatral respirava el mateix aire inequívocament neoclàssic de l'escultura.

El muntatge de la tragèdia de Joan Ramis i Ramis (1746-1819), que a Barcelona encara es pot veure fins el diumenge 20 d'abril, el dirigeix Sergi Marí, s'estrenà el 2011 i fins ara s'ha representat en diverses poblacions de les Illes. Havent rebut, entre d'altres, el premi de l'Associació de Teatres i Au-

ditoris Públics de les Balears com a millor espectacle, la menció de la Xarxa Alcover com a producció seleccionada per a la temporada 2013-2014 hauria de permetre'n la difusió per nombrosos indrets dels Països Catalans.

Després de més d'un segle de silenci i oblit, la redescoberta de l'obra de Ramis va ser deguda al filòleg, catedràtic i estudiós Jordi Carbonell, el qual el juny de 1961, i en el marc d'unes "èpoques de transició del teatre català", presentà al Palau de la Música la lectura de diverses escenes de *Lucrècia* per part d'actors de l'Agrupació Dramàtica de Barcelona (ADB). Tot seguit, el mateix Carbonell reivindicà la figura i el teatre de Ramis, el qual, amb *Arminda* i *Rosaura o el més*

constant amor, a més de *Lucrècia*, és una molt digna representació de l'escena neoclàssica catalana, equiparable a la que es produí al llarg del segle XVIII a molts països d'Europa.

L'edició que esmentava al començament ha estat dirigida per Jaume Gomila Saura (Maó, 1975), autor d'un treball d'investigació sobre *Lucrècia*, dirigit per Joaquim Molas, que es basa en el text original de Ramis conservat al Museu de Menorca. En l'espectacle dirigit per Sergi Marí, la valuosa aportació de Gomila ha estat un assessorament filològic rigorós que garanteix la solvència del lèxic que circula per l'escena. Segur que el muntatge ha tingut i tindrà hàbitats diversos. El que cal dir és que, en l'espai central de la Sala Leopoldo Fregoli, *Lucrècia* és el paradigma d'aquell teatre íntim que posa a prova el perfeccionisme expressiu dels intèrprets i segresta l'interès del públic i tota l'avidesa dels seus ressorts expectants. En aquestes condicions els errors, els titubeigs –absents– esdevindrien ensopegades estrepitoses.

I bé: confesso el meu desconeixement de les extraordinàries qualitats interpretatives amb què ha comptat Sergi Marí, director exigent, la seguretat de tota la companyia i el virtuosisme del *triangle* principal. La *Lucrècia* Queralt Albinyana és l'esposa fidel que es resistirà a la cobejança vexatòria i a les amenaces de Tarquino. Aquest, fill del rei de Roma, personatge en el qual Ramis descarrega el seu furor crític, és a càrrec de Josep Mercadal, premiat com a millor actor, i que té a les seves ordres, Col·latino, el marit de *Lucrècia*, un Xavier Núñez del tot convincent en el seu infortuni. El suïcidi de la dona és un recurs gestual de gran duresa però també de molta elegància i la ferocitat de Tarquino una lliçó superba de Mercadal, del tot consonant amb la potència tràgica de l'autor. Els secundaris Enka Alonso, Blai Llopis i Alvar Triay, irreprotxables.

Lucrècia, de Damià Campeny, en bronze, al MNAC.

“Una molt digna representació de l'escena neoclàssica catalana, equiparable a les de l'Europa del XVIII”